

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักเกณฑ์การช่วยเหลือผู้ต้องหาและการคุ้มครองสิทธิการมีทนายความของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนในคดีอาญาตามกฎหมายของประเทศไทยและลาว. โดยศึกษาถึงกฎหมายของประเทศต่างๆในการให้หลักประกันสิทธิในการมีทนายความของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน ได้รับการช่วยเหลือด้านทนายความโดยรัฐจัดหาให้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ต้องหาอาจได้รับความเดือดร้อนจากการดำเนินการสอบสวนโดยมิชอบของพนักงานสอบสวนและผู้ต้องหาที่ไม่สามารถหาทนายความได้เองต้องตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบในการถามคำให้การและวิธีการซักค้านพยาน

การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหานอกจากที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว ปัจจุบันได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญอีกทั้งยังเป็นการขยายสิทธิของผู้ต้องหาที่จะได้รับการจัดหาทนายความให้โดยรัฐมากขึ้น ซึ่งแต่เดิมในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดให้ความคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปีเท่านั้น แต่ปัจจุบันได้มีการขยายสิทธิของผู้ต้องหาด้านทนายความในคดีอาญาที่มีอัตราโทษประหารชีวิตและอัตราโทษจำคุก รัฐต้องจัดหาทนายความให้

ผลที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยของกฎหมาย ส ป.บ. ลาวพบว่า การให้ความช่วยเหลือด้านทนายความซึ่งได้บัญญัติไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นกฎหมายให้ความคุ้มครองในกรณีผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี คนหูหนวก คนใบ้ คนปัญญาอ่อน วิกลจริต ผู้ที่ไม่รู้ภาษาลาว และผู้ที่จะถูกลงโทษประหารชีวิตเท่านั้น รัฐจะต้องตั้งทนายความให้ตั้งแต่เริ่มมีการสืบสวน สอบสวน แต่กฎหมายลาวยังไม่ได้กำหนดครอบคลุมถึงบุคคลที่จะถูกลงโทษจำคุกและคนยากไร้ที่กระทำความผิดที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านทนายความ ซึ่งจุดนี้จะต้องได้มีการปรับปรุง แก้ไขและสมควรที่จะบัญญัติไว้ในกฎหมาย

ผลการวิจัยพบว่า การมีทนายความของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนในคดีอาญาหรือการให้ความช่วยเหลือด้านทนายความโดยรัฐเพื่อที่จะเข้าฟังการสอบปากคำของผู้ต้องหานั้นยังไม่ได้ได้รับความช่วยเหลืออย่างเต็มที่เช่น กลุ่มคนที่ยากจน ด้อยโอกาสเหล่านี้สมควรที่จะได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกับบุคคลที่กฎหมายกำหนดให้

เมื่อเปรียบเทียบกฎหมายไทย-ลาวกับต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษและฝรั่งเศสพบว่าประเทศเหล่านี้มีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาในคดีอาญาอย่างมาก และมีองค์กรรองรับสิทธินั้นด้วยจึงทำให้ระบบการจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาในคดีอาญามีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาจึงเห็นว่าประเทศไทยและประเทศลาวควรมีการขยายสิทธิผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนในคดีอาญาให้มากขึ้น โดยเฉพาะให้มีทนายความเข้าร่วมฟังการสอบปากคำของผู้ต้องหาทุกคดี และให้คำปรึกษาที่ถูกต้องและควรให้มืองค์กรใดองค์กรหนึ่งเป็นหลักในการรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาโดยรัฐเป็นผู้สนับสนุนด้านงบประมาณให้